

ΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ ΚΑΙ ΟΙ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΕΣ ΤΟΥΣ

Η ελληνική ψυχή ανά τους αιώνες μεγαλούργησε επιδεικνύοντας δείγματα μεγαλοψυχίας, γενναιοδωρίας, υπερβάσεως του «εγώ», αλτρουισμού και αυτοθυσίας. Αυτές οι υψηλές αξίες και τα ιδανικά του Έλληνα σηματοδοτούν την ύπαρξή του, συνυφαίνονται στενά με την ταυτότητά του και αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της εθνικής του κληρονομιάς. Τα παραπάνω στοιχεία τα αναγνωρίζουμε στην προσωπικότητα των μεγάλων Ελλήνων ευεργετών, οι οποίοι δεν παρέλειψαν να διαθέσουν μεγάλα χρηματικά ποσά για τη δημιουργία κοινωφελών έργων, δείχνοντας έμπρακτα την έντονη φιλοπατρία και την ευγνωμοσύνη τους στον Έλληνα – συνάνθρωπο – συμπατριώτη. Αρκετά από τα έργα αυτά ακόμη και σήμερα δεσπάζουν στον Ελληνικό χώρο αγέρωχα και ευθυτενή, μεταλαμπαδεύοντας τον ψυχικό πλούτο των Ελλήνων ευεργετών, τα ευγενή συναισθήματα αυτών για την ανθρώπινη ψυχή και την αμέριστη αγάπη και γενναιοδωρία τους προς τον Ελληνικό πολιτισμό.

Στην αρχαιότητα Ευεργέτης ήταν το επίθετο με το οποίο αποκαλούσαν οι άνθρωποι τους θεούς, οι οποίοι τους βοηθούσαν. Ως ευεργέτες λατρεύονταν, ο Διόνυσος ο Απόλλωνας και ο Σαράπης. Το επίθετο ευεργέτης ήταν κατά τους αρχαίους χρόνους και τιμητικός τίτλος. Οι διάφορες Ελληνικές πόλεις ονόμαζαν τιμητικά ευεργέτη κάποιον ξένο πολίτη και ειδικότερα ηγεμόνες, ή ολόκληρες κοινότητες για να εκφράσουν την ευγνωμοσύνη τους.

Αναμφίβολα, ξεχωριστή θέση στο σύνολο των ευεργετών κατέχουν και οι Ηπειρώτες ευεργέτες, που στην πλειοψηφία τους ήτανε βλάχοι.

Από τα παλιά χρόνια μπορούμε να δούμε μορφές θεσμοθετημένης και πολύτιμης υπηρεσίας προς την κοινωνία. Αυτή την πολύτιμη υπηρεσία την πρόσφεραν και οι Ηπειρώτες ευεργέτες. Όσο ξερό και άγονο είναι το έδαφος της Ηπείρου τόσο πλούσιο φύτρωσε και ευτυχώς εξακολουθεί να φυτρώνει το δέντρο της ευεργεσίας. Το δέντρο που πρόσφερε άφθονους τους καρπούς του ιδιαίτερα στα χρόνια της πικρής σκλαβιάς. Έτσι, δημιουργήθηκε η απαίτηση της προσφοράς που εκδηλώθηκε σε όλους τους τομείς και ιδιαίτερα στον ευαίσθητο χώρο της παιδείας. Η παιδεία και η αγαθοεργία, ήταν δυο από τα ιδανικά της Ηπείρου. Ήταν παραδόσεις λαμπρές που σφυρηλατήθηκαν και διαιωνίστηκαν. Οι ευεργέτες πρόσφεραν τα χρήματά τους και έτσι βοήθησαν τους δασκάλους του Γένους, οι οποίοι με τη σειρά τους πρόσφεραν τις αξίες του πνεύματος.

Τα έργα των ευεργετών κατά την Τουρκοκρατία είχαν ξεχωριστή σημασία. Αποφασιστική ήταν η συμβολή τους στην επιβίωση του Γένους, στην πνευματική αναγέννηση και στην πολιτική του αποκατάσταση. Ήταν οι προάγγελοι της νεοελληνικής μας αναγέννησης. Δημιουργικοί Ηπειρώτες ξενιτεύτηκαν στα χρόνια της σκλαβιάς. Παιδιά φτωχά οι περισσότεροι, μα προικισμένα, παρέμειναν στο σύνολό τους άγαμοι, έζησαν αφανείς, βιώνοντας έντονα και συνεχώς την αγάπη προς την γενέθλια γη τους και τον μεγάλο καημό να την δουν μια μέρα ελεύθερη. Έτσι βλέπουμε ότι οι ευεργέτες προέρχονταν από όλα τα επαγγέλματα και ήταν όλων των κοινωνικών τάξεων: Νοικοκυρές, αγράμματοι, επιφανείς πολιτικοί, έμποροι, καθηγητές Πανεπιστημίου, τραπεζίτες, βιομήχανοι, χρυσοχόοι, διπλωμάτες, χανιτζήδες, ταβερνιάρηδες, καφετζήδες, αρτοποιοί, επιχειρηματίες, υπάλληλοι, ιερομόναχοι, δικηγόροι, μηχανικοί, γιατροί κ.α.

Πέρα από την κάλυψη των βασικών βιοτικών αναγκών των συμπατριωτών τους, με την ενίσχυση ενδεών, ανέγερση και καλλωπισμό ναών, σύσταση φιλανθρωπικών και κοινωνικών ιδρυμάτων, έριξαν το βάρος στη διάδοση μεταξύ των Ελλήνων των φώτων της παιδείας, κι έγιναν οι κατ'εξοχήν τροφοί του εθνικού διαφωτισμού.

Αυτοί οι απόδημοι Ηπειρώτες διατήρησαν εμπορικές σχέσεις και επικοινωνία με ολόκληρο τον τότε γνωστό κόσμο, ιδρύοντας παντού εμπορικά πρακτορεία, εμπορικούς και τραπεζικούς οίκους και στη συνέχεια νοσοκομεία και σχολεία. Οι οικονομικές και πνευματικές σχέσεις ήταν πιο στενές με την Ήπειρο και ιδιαίτερα με τα Γιάννενα, που έμοιαζαν περισσότερο με Ευρωπαϊκή παρά με τουρκοκρατούμενη πόλη. Μεγάλες δωρεές συγκράτησαν επί ολόκληρα χρόνια ευγενικά φιλανθρωπικά και εκπαιδευτικά ιδρύματα. Από τους απόδημους Ηπειρώτες προήλθαν οι πιο μεγάλοι εθνικοί ευεργέτες. Με τα χρήματά τους σχηματίστηκαν από τα χρόνια της τουρκοκρατίας, τα κληροδοτήματα, τα γνωστά λάσσα, που απέβλεπαν στην προαγωγή της παιδείας, της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας.

Έτσι μεγάλοι ευεργέτες από την περιοχή της Ηπείρου όπως ο Αβέρωφ, ο Αρσάκης, ο Τοσίτσας, ο Χατζηκώστας, οι αδελφοί Ζάππα, Ζωσιμάδες, Ριζάρη, και άλλοι άφησαν μια τεράστια κληρονομιά που ακόμη και σήμερα είναι αισθητά φανερή. Έργα όπως το Ζάππειο Μέγαρο, η Εθνική Βιβλιοθήκη, το Παναθηναϊκό Στάδιο, η Σχολή Ευελπιδων, οι Φυλακές και το θωρηκτό Αβέρωφ, η Ριζάριος Σχολή και πολλά άλλα κοινωφελή ιδρύματα κοσμούν σήμερα τη πρωτεύουσα του Ελληνικού Κράτους και αποτελούν δημιουργήματα των παραπάνω ευεργετών. Στα Ιωάννινα ιδρύθηκαν επίσης πάρα πολλά έργα όπως η Επιφάνειος Σχολή, η πρώτη Σχολή των Ιωάννινων με διδασκάλους τους Μακρή, Σουγδουρή και Ανθρακίτη, η Σχολή Γκιούμα, η Ζωσιμαία Σχολή το νοσοκομείο Χατζηκώστα η Παπαζόγλειος Υφαντική Σχολή. κ.α.

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε πόσο σημαντικοί και ξεχωριστοί ήταν αυτοί οι άνθρωποι από την Ήπειρο. Γεννημένοι εκεί, μοναχικοί, πήραν την μεγάλη απόφαση της μετανάστευσης για να αποκτήσουν πλούτο, ώστε να μπορέσουν κάποια μέρα να προσφέρουν και να προστεθούν και αυτοί σαν το επόμενο λιθαράκι της ιστορίας αυτού του τόπου. Τόσο μεγάλη είναι η προσφορά της θυσίας τους. Μιας θυσίας, που καθόριζε, τη ζωή τους και την εξέλιξη της επαγγελματικής τους πορείας. Έτσι λοιπόν βλέποντας κάθε φορά κάποιο από τα έργα τους θα πρέπει το σύνολο της κοινωνίας αυτής της χώρας να τους τιμά και να τους ευγνωμονεί.